

Lietuvos Respublikos diplomatinių atstovybių JAV
AKTUALIOS EKONOMINĖS INFORMACIJOS SUVESTINĖ

2024 m. birželio mėn.

Bendra ekonominė informacija																							
<p>BVP. JAV Komercijos departamento patikslintais duomenimis, 2024 m. I ketv. JAV BVP augo 1,4 proc. (antrinais skaičiavimais, BVP augimas siekė 1,3 proc.). Tai yra ženklus sulėtėjimas lyginant su praėjusių metų IV ketvirčiu, kuomet JAV BVP atitinkamai augo 3,4 proc. Prognozuojama, kad 2024 m. JAV BVP sieks ~2,5 proc., o 2025 m. - ~1,8 proc.</p> <p>Infliacija. Birželio 28 d. paskelbtais Komercijos departamento Ekonominės analizės biuro duomenimis, vartojimo išlaidų kainų indeksas (<i>Personal consumption expenditure</i>, PCE) – svarbus JAV infliacijos rodiklis, kuriam pirmenybę teikia JAV Federalinis rezervas (FED) – gegužės mėnesį išaugo 0,2 proc.; per 12 mėnesių iki gegužės mėn. PCE kainų indeksas pakilo 2,6 proc. Bazinis PCE, į kurį neįskaičiuojamos maisto ir degalų kainos, balandžio mėn. siekė 2,6 proc. FED siekia, kad PCE indeksas būtų ne didesnis nei 2 proc. Nors bendrai JAV mastu infliacija mažėja, Niujorke ir jo apylinkėse (Niuarke ir Niudžersio mieste) energetikos, būsto ir maisto kainos ir toliau kyla. Duomenys rodo, kad energijos ir maisto kainos per praėjusius metus pakilo atitinkamai 8 ir 1,6 procento.</p> <p>Palūkanų normos. Per balsavimą dėl palūkanų normų nustatymo, kuris vyko birželio 12 d., FED paskelbė, jog infliacijos mažėjimas yra nepakankamas, kad būtų galima sumažinti palūkanų normas. Ekspertų nuomone, JAV palūkanų normos greičiausiai bus sumažintos prieš lapkritį vykšiančius JAV prezidento rinkimus. Šiuo metu Federalinio rezervo palūkanų normos siekia nuo 5.25 proc. iki 5.50 proc.</p>	<table border="1" style="margin: auto;"> <caption>Real GDP: Percent change from preceding quarter</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Quarter</th> <th>Percent Change</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2022</td> <td>Q4</td> <td>~2.6</td> </tr> <tr> <td>2023</td> <td>Q1</td> <td>~2.2</td> </tr> <tr> <td>2023</td> <td>Q2</td> <td>~2.1</td> </tr> <tr> <td>2023</td> <td>Q3</td> <td>~5.1</td> </tr> <tr> <td>2023</td> <td>Q4</td> <td>~3.4</td> </tr> <tr> <td>2024</td> <td>Q1</td> <td>~1.4</td> </tr> </tbody> </table> <p style="font-size: small; text-align: center;">U.S. Bureau of Economic Analysis Seasonally adjusted annual rates</p>	Year	Quarter	Percent Change	2022	Q4	~2.6	2023	Q1	~2.2	2023	Q2	~2.1	2023	Q3	~5.1	2023	Q4	~3.4	2024	Q1	~1.4	<p>Bureau of Economic Analysis</p> <p>Bureau of Economic Analysis</p> <p>CNN</p> <p>Patch</p>
Year	Quarter	Percent Change																					
2022	Q4	~2.6																					
2023	Q1	~2.2																					
2023	Q2	~2.1																					
2023	Q3	~5.1																					
2023	Q4	~3.4																					
2024	Q1	~1.4																					
<p>Darbo rinka. Birželio mėn. JAV darbo rinkoje buvo sukurta 206 tūkst. darbo vietų, daugiausiai – vyriausybės, sveikatos apsaugos, socialinės pagalbos ir statybų srityje. Vidutinis valandinis darbo užmokestis per metus iki birželio mėn. padidėjo 3,9 proc. – tai gerokai viršija lygį, kurį centriniai bankai laiko tvariu, siekiant 2 proc. infliacijos tikslo. Tačiau nedarbo lygis federaliniu mastu taip pat pakilo nuo 3.6 proc. iki 4.1 proc. Ilgalaikis nedarbingumas (trunkantis 27 savaites ar ilgiau) per birželio mėn. padidėjo 166 tūkst. ir pasiekė 1.5 mln. darbo neturinčių žmonių skaičių.</p>		<p>Bureau of Labor Statistics</p>																					

Technologijos, inovacijos, mokslas	
<p>Lyderystė. Per pastaruosius keletą dešimtmečių JAV pramonė tapo priklausoma nuo užsienio tiekėjų ir šiuo metu yra rizika, jog Kinija ir kitos šalys pralenks JAV. Detroite vyko „Reindustrialize Summit“, kuriame buvo pristatytas Naujasis Amerikos Industrijos Aljansas, kurio tikslas – užtikrinti JAV industrijos augimą, paskatinti ekonomiką ir vietinį produktyvumą. Inauguracinis susitikimas pritraukė 700 žmonių iš finansų, gynybos, valdžios ir gamybos sektorių. Šio susitikimo tikslas buvo paspartinti JAV industrijos inovaciją ir sugrąžinti gamybos pramonės darbo vietas į Ameriką. Šie gamybos pramonės lyderiai mano, jog dėl globalizacijos JAV prarado gamybos pramonės pranašumą, ypač tokiose svarbiuose sektoriuose kaip baterijų industrija, dėl ko JAV atsilieka elektromobilių gamyboje.</p>	<p>Axios</p>
<p>E-prekyba. Ypač aktyviai prekių pristatymo dronais paslaugas vysto stambiausios kompanijos, tokios, kaip Amazon ir Walmart. Jas skatina ir reikalavimas mažinti Co2 emisiją. Didžiausi iššūkiai – didelė pristatymo kaina (13 USD pristatant dronu vs 2 USD pristatant sunkvežimiu) ir federalinis reikalavimas, kad kiekvienas dronas visad būtų stebimas įmonės darbuotojų. Problema sprendžiama Federalinei aviacijos administracijai suteikiant teisę vykdyti pristatymą be stebėjimo (tokį jau turi Amazon) bei sprendžiant dronų pakrovimo ir iškrovimo siuntomis automatizavimą, nedalyvaujant personalui.</p>	<p>Wall Street Journal</p>
<p>Povandeniniai dronai I. „Northrop Grumman“ išleido pirmąjį 360 laipsnių kampu vaizdą rodantį „Manta Ray“ povandeninio bepiločio drono prototipą. Šio drono paskirtis yra atlikti ilgą trukmės, didelio gylio ir daug apkrovos reikalaujančias misijas ir jas dronas gali atlikti individualiai be tiesioginės žmogaus priežiūros. Šio drono projektas yra vystomas DARPA (Gynybos Pažangių Projektų Agentūros) iniciatyva, kuri siekia vystyti kritiškai svarbias technologijas ateities povandeninių bepiločių dronų prototipams. Ankstesni „Manta Ray“ drono prototipo testavimai vyko vasario ir kovo mėnesiais .</p>	<p>The Aviationist</p>
<p>Povandeniniai dronai II. Gynybos kompanija Anduril paskelbė apie naujos gamyklos statymą Rode Islande, tikimasi, jog ši gamykla galės kasmet pagaminti 200 „Dive-LD“ autonominių povandeninių transporto priemonių. Naujoji gamykla turėtų būti pastatyta 2025 m. gale ir pradėti veikti 2026 m. pradžioje. Praėjusį vasarį ši gynybos kompanija laimėjo Gynybos Departamento kontraktą „Dive-LD“ gamybai, o vėliau JAV karinis jūrų laivynas kompanijai suteikė 18.6 mln. USD kontraktą „Dive-LD“ bepiločių povandeninių dronų gamybai. Anduril kompanijos tikslas yra pagaminti didžiulę bepiločių dronų flotilę, tačiau kol kas kitos Anduril gamyklos pajėgumai yra tik 12 „Dive-LD“ per metus ir šie pajėgumai yra nepakankami patenkinti JAV laivyno paklausai.</p>	<p>Defense News</p>
<p>Gamyba. Niujorko valstijos gamybos pramonės veikla birželį susitraukė mažiau nei prognozuota. Niujorko regioninio federalinio banko duomenimis užsakymų rodiklis, nors vis dar rodo susitraukimą, pagerėjo iki aukščiausio lygio nuo praėjusių metų rugsėjo. Užsakymai pirmą kartą pradėjo augti jau vasarį mėn., augo gamyklų užimtumo indeksas ir dirbtų valandų skaičius.</p>	<p>Bloomberg</p>
<p>Kalifornija. Holivudo ekonomikos sulėtėjimas kelia pavojų talentų agentūroms, vadybininkams ir kitiems industrijos darbuotojams. Nagrinėjama, kad filmų ir TV produkcijos kūrėjai palieka Los Andželą. Atlanta ir Naujoji Meksika dosniomis mokesčių lengvatomis priverčia įmones iš Los Andželo.</p> <p>Tuo tarpu kitiems ekonomikos sektoriams Kalifornija atrodo patrauklesnė. „Fortune“ paskelbė, kad pirmą kartą nuo 2014 m. Kalifornijoje yra įsikūrę daugiausiai "Fortune 500" įmonių šalyje - aplenktas Teksasas, Florida ir kt. valstijos. Įvairialypė valstijos ekonomika nuo technologijų iki finansų ir pramogų nulėmė, kad sąrašas yra 57 Kalifornijos įmonės, o Teksasas ir Niujorkas yra antroje</p>	<p>LA Times</p> <p>Fortune</p>

<p>vietoje su 52 įmonėmis. Pasaulio prekybos centro Los Andže ir Los Andželo srities ekonominės plėtros korporacijos pristatytoje 2024 m. ataskaitoje, Kalifornija išlieka patraukli valstija ir užsienio investicijoms.</p>	
<p>Visa. Mokėjimo kortelių korporacija Visa atidarė savo naują būstinę ir rinkos paramos centrą San Franciske, kuriame jau įsikūrė beveik 1000 darbuotojų. 2024 m. JAV, o vėliau ir kitose rinkose, Visa žada pasiūlyti naują technologiją - Visa Flexible Credential, kuri leis naudojantis viena mokėjimo kortele pasiekti ir savo kreditinę, ir debetinę sąskaitą, priklausomai nuo poreikio.</p>	<p>Visa Visa</p>
<p>Akcijų rinkos naujienos. Nvidia šį birželį pralenkė Microsoft ir tapo didžiausia JAV kompanija. Pakilus Nvidia akcijoms, ši kompanija tapo vertingiausia kompanija Amerikoje. Birželio 18 d. šios kompanijos akcijos pakilo 3.5% ir pasiekė rekordinę 135.58 USD kainą, o kompanijos vertė pasiekė 3.34 trilijonų USD vertę, pralenkdama Microsoft ir Apple kompanijas. Tai buvo pirmas kartas nuo 2029 metų, kai kita kompanija negu Microsoft ar Apple užėmė pirmą vietą JAV vertingiausių kompanijų sąrašė.</p>	<p>The Wall Street Journal</p>
<p>SVV. Los Andželo srities prekybos rūmai su partneriais paskelbė iniciatyvą „Įsitrauk į žaidimą“, kuri padės mažoms įmonėms pasinaudoti daugiau nei 150 mlrd. dolerių, kurie bus skirti Los Andželo regiono ekonomikai vystyti per viešuosius pirkimus, kai miestas rengs pasaulinius sporto renginius - 2026 m. pasaulio futbolo čempionatą, 2027 m. "Super Bowl" ir 2028 m. olimpinės bei parolimpinės žaidynes.</p>	<p>LA Chamber</p>

Energetika, transportas, klimatas	
<p>Saulės energija. Pastaruosiu metu pramoninės, nekilnojamojo turto bendrovės, siekdamos sumažinti energijos sąnaudas, išmetamųjų teršalų kiekį ar net gauti pelno, vis dažniau ant nenaudojamų erdvių, įrengia saulės kolektorius. Komerciniuose pastatuose iš saulės energijos gaminama elektra nuo 1034 megavatų 2014 m. išaugo iki 1913 megavatų 2023 metais. Vien 2023 m. visoje šalyje gyvenamuosiuose, komerciniuose, bendruomeniniuose ir komunaliniuose projektuose buvo įrengtos 40 290 megavatų galingumo saulės baterijos.</p>	<p>Wall Street Journal</p>
<p>Laivyba. Birželio mėn. Ramiojo vandenyno prekybinės laivybos asociacija (angl. - Pacific Merchant Shipping Association) paskelbė ataskaitą apie krovinių srautus didžiausiuose JAV uostuose. Krovinių srautus iš Baltimorės uosto, kurio veikla buvo sustabdyta kovo 26 d. sugriuvus tiltui Baltimorėje (Merilendo valstija), perėmė Filadelfijos ir Virdžinijos uostai. Baltimorės uosto veikla buvo visiškai atkurta birželio 12 d.</p>	<p>Governor of Maryland</p>
<p>Spūsčių mokestis. Niujorko miestas, siekdamas sumažinti transporto srautą Manhetene, nuo birželio 30 d. planavo įvesti įvažiavimo į centrinę Manheteno dalį mokestį (lengviesiems automobiliams 15 USD, nedideliems sunkvežimiams – iki 36 USD). Skaičiuota, kad tokiu būdu į Manheteną įvažiuotų 100 tūkst. mažiau automobilių. Iniciatyva susilaukė nepritrimo iš verslo atstovų ir Niujorko valstijos gubernatore Kathy Hochul šį planą atšaukė, teigdama, kad Niujorko miestas turi išlikti prieinamas niujorkiečiams. Dėl sprendimo atidėti įvažiavimo į Manheteną apmokestinimo planą Metropoliteno transporto tarnybai gali tekti atidėti daugiau kaip 15 mlrd. dolerių vertės infrastruktūros projektų, skirtų modernizuoti daugiau nei 100 metų senumo sistemą. Sustabdžius šiuos darbus, MTA gali prarasti 3,4 mlrd. dolerių federalinio finansavimo, susijusio su projektų įgyvendinimu, taip pat virš 500 mln. USD jau išleista įrengiant rinkliavos surinkimų vartus.</p>	<p>CBS News New York Times Bloomberg</p>

<p>Elektromobiliai. Kinijos elektromobiliams sparčiai užkariaujant pasaulio rinkas, Ford Motor vadovas Jimas Farley pareiškė, kad po 2,5 metų galės pasiūlyti rinkai 30 tūkst. USD kainuojantį elektromobilį, kuris bus pelningas. Bet kaina nėra vienintelis argumentas renkantis automobilį. 2024 m. „McKinsey & Co.“ atliktas „Mobility Consumer Pulse“ tyrimas atskleidžia, kad 46 proc. elektromobilių savininkų JAV nori grįžti prie benzininių automobilių dėl nepakankamai išvystytos įkrovimo infrastruktūros. Pasaulio vidurkis - 29 proc. 35 proc. pasaulio respondentų teigė, kad viešasis tinklas dar nėra pakankamai geras, 34 proc. teigė, kad elektromobilio išlaikymas išlieka per brangus, o 32 proc. teigė, kad elektromobiliai per daug paveikė jų vairavimo įpročius ilgose kelionėse.</p>	<p>CNBC Motor1</p>
--	--

Žemės ūkis ir maisto pramonė	
<p>Prognozės 2024–2030 m. Naujausioje OECD bei FAO išleistame leidinyje apie žemės ūkio prognozes kalbama, kad besivystančios šalys vis labiau skatina pasaulinę žemės ūkio ir žuvininkystės rinką, ypač per pastaruosius 20 metų ir artimiausią 10+ metų ateityje. Pastebima, kad Kinijos vaidmuo mažėja, o Indijos ir Pietryčių Azijos įtaka turėtų didėti dėl jų augančio gyventojų skaičiaus ir gyventojų pajamų augimo. Tikimasi, kad žemės ūkio išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) intensyvumas pasaulyje mažės, nes augimas bus grindžiamas našumo didinimu, o ne dirbamos žemės plotų didinimu ar gyvulių skaičiaus augimu.</p>	<p>OECD</p>
<p>Paukščių gripas. Kolorado valstijoje ženkliai išaugo labai patogeniško paukščių gripo atvejų tarp melžiamų karvių - daugiau nei bet kurioje kitoje valstijoje. Balandžio mėn. valstijoje užregistruotas pirmasis atvejis, o nuo to laiko 105 licencijuotose pienininkystės įmonėse užregistruoti 27 atvejai, iš kurių 22 atvejai užregistruoti vien birželio mėnesį. Kolorado valstijos valdžia bendradarbiauja su pieno ūkiais, siekdama apriboti ligos plitimą ir stebi daugiau kaip 500 darbuotojų, kurie naudoja asmenines apsaugos priemones, kad sumažintų ligos poveikį. Stebėjimo laikotarpį baigė 113 darbuotojų, devyni iš jų buvo ištirti ir visi rezultatai kol kas neigiami. JAV vyriausybė skiria bendrovei "Moderna" 176 mln. USD finansavimą pandeminio gripo vakcinai kūrimui naudojant mRNA technologiją, o vėlyvieji bandymai gali būti atlikti 2025 m.</p>	<p>CPR News</p>
<p>Maisto atliekos. Birželio mėnesį USDA, EPA, FDA ir Baltieji rūmai pristatė Nacionalinę maisto nuostolių ir atliekų mažinimo bei organinių medžiagų perdirbimo strategiją. Šioje strategijoje, kuri yra neatsiejama nuo Prezidento J. Biden visapusiško požiūrio į klimato kaitą ir žiedinės ekonomikos skatinimą, nustatyti aiškūs tikslai mažinti maisto atliekų kiekį, didinti organinių medžiagų perdirbimą, mažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, taupyti namų ūkių ir įmonių lėšas ir stiprinti bendruomenės sveikatą. Ji dera su platesnėmis administracijos iniciatyvomis bado, mitybos ir aplinkosauginio teisingumo srityse, kuriomis siekiama kurti tvarias ir sveikesnes bendruomenes visoje JAV.</p>	<p>USDA</p>
<p>Konkurencija. USDA pasiūlė naujas priemones, skirtas konkurencijos žemės ūkio rinkose problemoms spręsti, ypač paukščių augintojams. Siūlomomis priemonėmis siekiama ištaisyti piktnaudžiavimus augintojų reitingavimo mokėjimo sistemose ir patikslinti papildomus kapitalo investicijų reikalavimus, kuriuos nustatė paukštininkystės bendrovės. Ši iniciatyva yra dalis platesnių pastangų skatinti sąžiningesnes rinkas ir taip potencialiai sumažinti maisto produktų kainas vartotojams.</p>	<p>USDA</p>
<p>Maisto kainų prognozės. Numatoma, kad 2024 m. visų maisto produktų kainos padidės 2,2 proc. Numatoma, kad maisto produktų kainos namuose padidės 1,0 proc., o maisto produktų ne namuose kainos padidės 4,2 proc. Prognozuojama, kad 2024 m. kiaulienos</p>	<p>USDA</p>

kainos padidės 1,1 proc., kiaušinių kainos padidės 0,1 proc., pieno produktų kainos sumažės 1,1 proc., šviežių daržovių kainos padidės 1,0 proc., cukraus ir saldumynų kainos padidės 3,8 proc., o nealkoholinių gėrimų kainos padidės 2,5 proc.	
--	--

Renginių anonsai

Liepos 9-11 d. San Franciske, Kalifornijoje, vyks Semicon West paroda. Daugiau informacijos: <https://www.semiconwest.org/>

Liepos 18 d. Lietuvos generalinis konsulas Los Andžele UCLA GAP programoje dalyvaujančioms Lietuvos įmonėms organizuoja susitikimą su Lietuvos diasporos profesionalais, dirbančiais IT ir gyvybės mokslų srityje.

Rugsėjo 9-12 d. Anaheime, Kalifornijoje, vyks didžiausia švarios ir atsinaujinančiosios energijos konferencija Šiaurės Amerikoje RE+ (anksčiau SPI - *Solar Power International*). Daugiau apie renginį [RE+ - Largest Clean Energy Event in North America \(re-plus.com\)](https://re-plus.com) ir [RE+ 24 TEPP - Hotsite \(trade.gov\)](https://trade.gov)

Spalio 14-16 d. Vašingtono mieste vyks didžiausia JAV gynybos pramonės paroda AUSA. Daugiau informacijos: <https://meetings.ausa.org/annual/2024/index.cfm>

Spalio 27-30 d. Las Vegase vyks fintech industrijos paroda Money 20/20. Daugiau informacijos: <https://us.money2020.com/>

Parengė: Lietuvos ambasada JAV, Lietuvos generaliniai konsulatai Niujorke ir Los Andžele.